

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ
ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСНА РАДА
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОВА
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
УНІВЕРСИТЕТ АНКАРА ХАДЖИ БАЙРАМ ВЕЛИ (ТУРЕЦЬКА РЕСПУБЛІКА)
АНАТОЛІЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (ТУРЕЦЬКА РЕСПУБЛІКА)
УНІВЕРСИТЕТ КАСТАМОНУ (ТУРЕЦЬКА РЕСПУБЛІКА)
СТАМБУЛЬСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ АЙДИН (ТУРЕЦЬКА РЕСПУБЛІКА)
ЛЮБЛІНСЬКА ВИЩА ШКОЛА (РИКІ, ПОЛЬЩА)
ЄВРОПЕЙСЬКА ВИЩА ШКОЛА МЕДИЧНИХ І СОЦІАЛЬНИХ НАУК (ВАРШАВА, ПОЛЬЩА)
МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ ПРИКЛАДНИХ НАУК (ЛОМЖА, ПОЛЬЩА)
БЕРГЕНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (НОРВЕГІЯ)
ВІДДІЛ ПОРІВНЯЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ІНСТИТУТУ ПЕДАГОГІКИ НАПН УКРАЇНИ

Збірник матеріалів

VII Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності»

Тернопіль
2024

УДК 159.98:37.091
Р 64

Р 64 Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності: збірник матеріалів VII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, Україна, 10-11 жовтня 2024 року) / Редколегія: О. М. Петровський, І. М. Вітенко, О. І. Когут, Ю. Ч. Шайнюк, В.Є. Кавецький, О.Я. Жизномірська, М.М. Корман, Т. В. Магера, Г.І. Герасимчук, Н.Б. Стрийвус. Тернопіль: ФОП Осадца Ю.В. 2024. 370 с.

У збірнику публікуються тези доповідей учасників VII Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності», проведеної на базі Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти 10-11 жовтня 2024 р.

Усі матеріали збірника подаються в редакції авторів. Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен та інших даних несуть автори.

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти (протокол №6 від 01.11.2024 р.)

УДК 159.98:37.091

© Тернопільський обласний комунальний інститут післядипломної педагогічної освіти, 2024

Сеньовська Н. Л., Скуратко Т. М. КЛЮЧОВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЛЕКЦІЇ-ПРЕЗЕНТАЦІЇ ЯК ФОРМИ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ.....	294
Сесик О.О. ОСОБЛИВОСТІ ДУХОВНО-МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ З ПОЗИЦІЇ ЗАКОНОДАВЧОЇ ТА НОРМАТИВНО- ПРАВОВОЇ БАЗИ	296
Сівак Ж. ОСОБИСТІСНИЙ ПІДХІД У ВИХОВАННІ МАЙБУТНІХ РОБІТНИКІВ.....	299
Сівчук П. І. ОСВІТНЯ ПАРАДИГМА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ПРОБЛЕМИ І ТЕНДЕНЦІЇ.....	302
Сіткар В.І., Сіткар Н.С., Сіткар С.В. ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ КРАЇНИ СХОДУ СОНЦЯ (ЯПОНІЇ).....	304
Собко Л.В. ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-СЕРВІСУ КАНООТ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.....	309
Сотніченко І.І. УПРОВАДЖУЄМО ПРОФІЛЬНУ ОСВІТУ: ОРГАНІЗАЦІЯ ДОПРОФІЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ	311
Срібняк Т. В. ДИФЕРЕНЦІЙОВАНИЙ ПІДХІД В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЯК ОДИН ІЗ СПОСОБІВ ПОКРАЩЕННЯ УСПІШНОСТІ ТА ПСИХОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ.....	313
Стандрет Г. Н. ІННОВАЦІЙНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ.....	316
Степанова Т.В. ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ.....	318
Сьомкіна І. С. ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ПЕДАГОГА ЗАСОБАМИ КОУЧИНГУ»	320
Теляга Г. А. ІСТОРІЯ, СУЧАСНІСТЬ І МАЙБУТНЄ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ.....	322
Тернова Н. В. АДАПТАЦІЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ ДО УМОВ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	323
Токарук Л.С. УМОВИ ФОРМУВАННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	325

поштою або, наприклад, на освітній платформі. Головною перевагою цього навчального методу є, очевидно, його гнучкість, оскільки учні можуть навчатися коли завгодно та у власному темпі, однак повністю асинхронне навчання підходить лише для учнів здатних працювати самостійно.

Гібридне навчання (яке не слід плутати зі «змішаним навчанням»), яке є сумішшю очного/дистанційного навчання) дозволяє чергувати синхронні й асинхронні методи протягом усього навчального курсу. Його перевага полягає в поєднанні двох типів навчання, що дає можливість скористатися їхніми сильними сторонами.

Інновації в освіті і зокрема технології дистанційного навчання, пропонують нові можливості для трансформації онлайн-навчання. Вони відкривають нові можливості та сприяють зацікавленню учнів через інтерактивні та стимулюючі методи навчання, позитивно впливають на учня, формують самоорганізованість, прагнення до знань, вміння працювати з комп'ютерною технікою і самостійно приймати відповідні рішення, що надзвичайно важливо, адже школа майбутнього має бути гнучкою та адаптуватися до потреб учнів.

Література

1. Алієв Х. М. Дистанційні освітні технології: сутність, ознаки, особливості. *Педагогічний альманах*. 2017. Вип. 35. С. 36-40. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pedalm_2017_35_7
2. Жалова С. технології дистанційного навчання. К. 2023 URL: <https://naurok.com.ua/tehnologi-distanciynogo-navchannya-377921.html>
3. Інноваційні технології навчання в умовах модернізації сучасної освіти. Монографія за науковою редакцією доктора педагогічних наук, професора Л.З. Ребухи. Тернопіль: ЗУНУ, 2022. 143 с.
4. Кучай О., Дем'янюк А. Сучасні технології дистанційного навчання. *Гуманітарні студії: історія та педагогіка* № 2, 2021 р.
5. Лиходєєва Г.В, Хмельницька О.С., Київська К. І. Інноваційні технології в дистанційному навчанні: відкриті ресурси, онлайн-курси та інші можливості. *Академічні візії*. вип. 20/2023. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/439/404>

Сеньовська Н. Л.

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки та менеджменту освіти
Тернопільського національного педагогічного
університету ім. В. Гнатюка
ipp56@tnpu.edu.ua

Скуратко Т. М.

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української та зарубіжної літератур
і методик їх навчання Тернопільського національного
педагогічного університету ім. В. Гнатюка
tanyabidov@gmail.com

КЛЮЧОВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЛЕКЦІЇ-ПРЕЗЕНТАЦІЇ ЯК ФОРМИ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ

За десять років російської збройної агресії українці не раз могли переконатися, що наша нація може нормально функціонувати, бути «видимою» на міжнародній арені лише за умови безперервного виховання, формування свідомих громадян, готових стати на захист та утвердження держави. Таким чином, активізація й реорганізація патріотичного виховання просто необхідна. Робота з новим поколінням в Україні має бути глибинно переосмислена для «посилення патріотичного виховання дітей та молоді – формування нового українця, що діє на основі національних та європейських цінностей» [2, с. 102]. Адже «...саме брак патріотичного виховання, відчуття держави як Батьківщини, структури, яка захищає, стала

на Сході України ключовою проблемою» [3, с. 1]. Отже, сьогочасна нав'язана росією війна загострила питання патріотичного виховання дітей та молоді.

Сучасне *патріотичне виховання* трактується як «планомірна виховна діяльність, спрямована на формування в учнівства національної самоідентичності й патріотизму» [1, с. 7]. Воно передбачає «розвиток любові до своєї країни, національної самосвідомості й гідності; дбайливе ставлення до рідної мови, культури, традицій; відповідальності за природу; потребу зробити свій внесок у долю Батьківщини; прагнення праці на благо рідної країни, її народу» [2, с. 102]. Оскільки зараз необхідно активізувати для дітей та молоді великі обсяги інформації (про українську історію, мову, літературу, культуру) та, паралельно, сформувати й підтримувати позитивний образ захисника України, значну роль у патріотичному вихованні свідомих українців може відігравати поширення лекцій-презентацій, підготовлених фахівцями. Ця форма роботи активно використовується командою освітнього волонтерського проєкту «Патріотичні й небайдужі» (м. Тернопіль).

Основним завданням нашого дослідження стало виділення ключових характеристик лекцій-презентацій освітнього волонтерського проєкту «Патріотичні й небайдужі».

Власне, *лекція* передбачає логічно завершену, науково обґрунтовану і систематизовану подачу окремого питання, теми або розділу, ілюстрованого наочністю чи демонстрацією [4, с. 118]. Особливістю ж лекції-презентації є «опора» на відео-аудіо-візуальні матеріали, які не просто ілюструють мовлення спікера, а є частиною змістового наповнення (конкретизують, деталізують, доповнюють ним сказане). Така форма виховної роботи характеризується ефективністю «живого контакту» педагога і слухачів, що підсилюється відеографічністю.

Фахівці освітнього волонтерського проєкту «Патріотичні й небайдужі» впродовж 2021–2024 рр. підготували й апробували *лекції-презентації на такі актуальні патріотичні теми*: «День хлопчиків» чи свято Захисників і Захисниць?» (2021); «Чому ми святкуємо День Гідності та Свободи?» (2021); «Євромайдан: 8 слів, 8 пісень, море подій» (2021); «Міфи, які нас тримають» (2022); «Як війна міняє нашу мову» (2023); «Три успішні революції сучасної України» (2023); «Митці кевларового ліфона» (2023); «Чорнобиль їх не навчив» 92024); «Поезія, народжена під кулями» (2024); «10 років війни» (2024); «Хто такі кіборги» (2024); «2015. Дебальцеве» (2024); «На сторожі духу нації. Ліна Костенко», (2024); «Шевченко тримає стрій» (2024). До кожної лекції-презентації було розроблено комплекс слайдів (не менше 20-ти). Також підібрано фрагменти фільмів, музичні кліпи та інші відеоматеріали, які стосувалися конкретної тематики.

На основі вивчення теоретичних розробок та практичного впровадження було виділено такі *ключові характеристики лекції-презентації як форми патріотичного виховання*:

- 1) якісне методичне опрацювання великого об'єму чітко систематизованої і концентрованої інформації;
- 2) доказовість і аргументованість суджень;
- 3) достатня кількість фактів, аргументів, прикладів, що підтверджують основні тези лекції-презентації;
- 4) ясність, логічність і лаконічність викладу інформації, чітке окреслення кола важливих запитань;
- 5) активізація пізнавальної діяльності слухачів ілюстративними та відеофонічними засобами;
- 6) створення доброзичливої атмосфери і встановлення контакту з аудиторією та забезпечення ефективного зворотного зв'язку.

Впровадження лекцій-презентацій як форми патріотичного виховання в м. Тернополі було успішним; команда освітнього волонтерського проєкту «Патріотичні й небайдужі» отримала позитивні відгуки від педагогічних колективів таких *закладів освіти*: Тернопільський навчально-виховний комплекс «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів-правовий ліцей № 2»; Тернопільська спеціалізована школа № 3 з поглибленим вивченням

іноземних мов; Тернопільський навчально-виховний комплекс «Школа-ліцей № 6 ім. Н. Яремчука»; Тернопільська спеціалізована школа I-III ступенів № 7 з поглибленим вивченням іноземних мов; ТНВК «Школа – економічний ліцей № 9» ім. Іванни Блажкевич; Тернопільська загальноосвітня школа I-III ступенів № 10 Тернопільської міської ради Тернопільської області; Тернопільська загальноосвітня школа I-III ступенів № 14 імені Богдана Лепкого; Тернопільська загальноосвітня школа № 16 імені Володимира Левицького; Тернопільська загальноосвітня школа I-III ступенів № 24; Тернопільська загальноосвітня школа I-III ступенів № 28; Тернопільська спеціалізована школа I-III ступенів № 29 з поглибленим вивченням іноземних мов; Тернопільський фаховий коледж ТНТУ ім. І. Пулюя; Тернопільське вище професійне училище ресторанного сервісу і торгівлі; Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка (історичний факультет, факультет філології і журналістики, факультет педагогіки і психології); Західноукраїнський національний університет.

Безумовно, лекція-презентація є важливою формою патріотичного виховання, яка характеризується високою емоційністю та результативністю. У *планах* команди освітнього волонтерського проєкту «Патріотичні й небайдужі» – розробка цілого комплексу таких форм на актуальну тематику для дітей та дорослих (історія російсько-української війни, переосмислення ключових постатей та фактів, сучасні культурні досягнення тощо).

Література

1. Бондаренко Н. В., Косянчук С. В. Національно-патріотичне виховання у контексті сучасних викликів: методичні рекомендації [для вчителів, методистів, авторів програм і підручників, науковців, викладачів, студентів закладів професійної й вищої освіти, управлінців, політиків]. Київ: Фенікс, 2022. 64 с.

2. Марченко Я. Виховання патріотизму в дітей як актуальна проблема сучасного виховання. Інструментарій виховання в сучасних закладах освіти: реалізація творчих і соціально значущих програм, проєктів: зб. матер. наук.-практ. конф. Київ. 2022. С. 101–106. URL: <https://ipv.org.ua/wp-content/uploads/2022/04/Zbirnyk-tez-konf.-28.04.2022.pdf#page=101>

3. Марчук Є. Дослівно. Сільські вісті, № 5 (19337). 19 січ. 2016. С. 1.

4. Фіцула М. М. Педагогіка: навч. посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. Тернопіль: Богдан, 2003. 192 с.

Сесик О.О.

методист центру виховної роботи,
захисту прав дитини та
громадянської освіти ТОКІШПО

ОСОБЛИВОСТІ ДУХОВНО-МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ З ПОЗИЦІЇ ЗАКОНОДАВЧОЇ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ

Сучасний науковий дискурс вважає духовно-моральне виховання ключовим механізмом усунення негативних тенденцій у духовній сфері суспільства. Від рівня сформованості моральних рис, внутрішніх саморесурсів дитини, насамперед духовних цінностей і моральних настанов, залежать її майбутнє та життєздатність соціуму в цілому. На часі – підвищення відповідальності соціальних інституцій за дієвість виховного впливу на особистість, формування її гуманістичних ідеалів та використання наукового інноваційного потенціалу задля духовно-морального становлення і розвитку суспільства.

Слід зауважити, що основну стратегію духовно-морального виховання дітей у вітчизняній школі визначають законодавчі акти та нормативні документи, які утверджують у суспільстві пріоритети дитиноцентричної концепції.

У Конституції України (1996 р.), законах України «Про освіту» (1996 р.), «Про загальну середню освіту» (1999р.), «Про захист суспільної моралі» (2003 р.), указах Президента України «Про заходи щодо розвитку духовності, захисту моралі та формування здорового способу життя громадян» (2001 р.), «Про першочергові заходи щодо збагачення та